

การประเมินความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

Needs Assessment of Undergraduate Students' Re-enrollment Decisions at Sukhothai Thammathirat Open University

ศุภมาส ชุมแก้ว¹ ศุกลรัตน์ อิงชาติเจริญ²

Supamas Chumkaew¹ Sukolrat Ingchatcharoen²

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Assistant Professor Dr., The Office of Registration, Records and Evaluation Sukhothai Thammathirat
Open University

E-mail: supamas.chu@stou.ac.th

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Assistant Professor Dr., The Office of Registration, Records, and Evaluation Sukhothai Thammathirat
Open University

Corresponding Author, E-mail: sukolrat.ing@stou.ac.th

Received: July 20, 2025; Revised: August 20, 2025; Accepted: August 28, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กระบวนการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย และใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวมไว้แล้วโดยสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประชากรในการวิจัยคือ นักศึกษาที่สมัครเรียนในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 โดยจำแนกเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้งจำนวน 643 คน และนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่จำนวน 1,256 คน รวมจำนวนประชากรในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 1,899 คน วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วยเทคนิค Modified Priority Needs Index ผลการวิจัยพบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าระหว่าง 0.05 ถึง 0.61 โดยมีความต้องการจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องปรับปรุงใน 7 เรื่อง คือ มีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำการเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจนสำเร็จการศึกษา (0.61) สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook) (0.58) มีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ (0.51) มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) กระดานสนทนา โดยใช้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ได้ (0.50) มีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาสในการสำเร็จการศึกษา

มากขึ้น (0.45) ค่าเล่าเรียนถูกไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต (0.44) และมีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ (0.40) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น, การสมัครเรียน, นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

This research aimed to study the necessity of deciding to re-enroll at Sukhothai Thammathirat Open University for undergraduate students. The research process employed a descriptive research methodology, and secondary data collected by the Office of Registration, Records, and Evaluation, Sukhothai Thammathirat Open University, was used. The research population consisted of students who applied for undergraduate studies at Sukhothai Thammathirat Open University in the first semester of the academic year 2024. This population was categorized into two groups: graduates of Sukhothai Thammathirat Open University who wished to apply for a bachelor's degree with the university again, totaling 643 people, and students who had previously studied at the bachelor's degree level at the university but did not graduate and wished to re-enroll, totaling 1,256 people. The total population in this research was 1,899 people. The needs were analyzed using the Modified Priority Needs Index technique. The research results found that the range of the need index in deciding to reapply to study at Sukhothai Thammathirat Open University for undergraduate students was between 0.05 and 0.61. There were urgent needs to be addressed in seven areas: having a tracking system, handling notifications, giving advice, recommending teaching and learning, registering for classes, and completing studies (0.61); offering online consultation for students, such as through LINE groups and Facebook groups (0.58); having a system for checking various matters such as document submission, teaching, examination locations, and participation in training courses (0.51); providing various communication channels such as Facebook, LINE, discussion boards, and mobile phones (0.50); providing scores and study plans that increase the chances of graduation (0.45); having low tuition fees that do not affect the cost of living (0.44); and offering courses that are diverse, modern, and interesting (0.40), respectively.

Keywords: Needs Assessment, Enrollment, Undergraduate Students

บทนำ

การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร (กรมส่งเสริมการเรียนรู้, 2568) อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่นักศึกษาลาออกกลางคันหรือหลุดออกจากระบบการศึกษา (dropout) ยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ภาครัฐและสถาบันการศึกษาต้องให้ความสนใจ โดยเฉพาะในบริบทของมหาวิทยาลัยเปิด ซึ่งมีรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางไกล แม้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนหลากหลายกลุ่มสามารถเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านการติดตามดูแลและการให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด (พะเยาว์ ดีใจ และคณะ, 2552; นิคม ทิพย์การเงิน, 2559)

จากข้อมูลของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) (2567) พบว่า ประเทศไทยมีนักเรียนหลุดออกจากระบบการศึกษาจำนวนมากกว่า 1 ล้านคน เพื่อลดจำนวนผู้ที่หลุดจากระบบการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินโครงการ “พาน้องกลับมาเรียน” เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เคยหลุดออกจากระบบได้กลับเข้าสู่เส้นทางการศึกษาอีกครั้ง

ในบริบทของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกของประเทศไทย (Chumkaew, 2023) ได้ดำเนินโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 เนื่องในโอกาสมหามงคลเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ โดยเปิดรับผู้ที่เคยสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัย และต้องการสมัครเรียนระดับปริญญาตรีอีกครั้ง รวมถึงผู้ที่เคยศึกษาระดับปริญญาตรีแต่ยังไม่สำเร็จการศึกษา และต้องการกลับมาศึกษาต่อ ทั้งสองกลุ่มนี้มีคุณลักษณะที่แตกต่างจากผู้สมัครเรียนใหม่ทั่วไป ซึ่งควรได้รับการศึกษาด้วยมุมมองที่เฉพาะเจาะจง อย่างไรก็ตาม การกลับมาสมัครเรียนอีกครั้งของนักศึกษาในกลุ่มนี้ ย่อมเกิดจากปัจจัยหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นระบบติดตามและแจ้งเตือน การให้คำปรึกษา ความสะดวกในการติดต่อกับมหาวิทยาลัย ค่าเล่าเรียน ความยืดหยุ่นของแผนการเรียน หรือความทันสมัยของหลักสูตรที่เปิดสอน (อริสสา เติหลิม, 2563; จาริยา สุทธิพันธ์ สารภี สัมพันธ์ และ กฤษฎา ชัยทิศ, 2565; ภาณุภูมิ อธิสันติกุล พัทธี รัตนประภา และชัยวัฒน์ ศิริอำไพ, 2565) ขณะที่งานวิจัยที่ผ่านมามุ่งศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่การออกกลางคันหรือการหลุดออกจากระบบการศึกษา (dropout) แต่ยังมีจำนวนน้อยมากที่มุ่งศึกษากลุ่มนักศึกษาที่ตัดสินใจกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาอีกครั้ง โดยเฉพาะในเชิงระบบและพื้นฐานข้อมูลจริงของผู้กลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยเปิด

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการดำเนินโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ (72 พรรษา) ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 ซึ่งมีนักศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 1,899 คน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิค Modified Priority Needs Index (PNImodified) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ข้อมูลที่ได้จะเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ให้กับทางมหาวิทยาลัยในการสนับสนุน ส่งเสริมให้นักศึกษากลับเข้าสู่ระบบการศึกษาตลอดจนนำไปใช้ในการออกแบบระบบสนับสนุนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็นของ Witkin & Altschuld (1995) ที่อธิบายว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการวิเคราะห์ช่องว่าง (Discrepancy) ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ (Current Situation) กับสภาพที่พึงประสงค์ (Desired Situation) เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงบริบทของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยใช้ข้อมูลจากสำนักทะเบียนและวัดผลที่เก็บรวบรวมไว้มากำหนดสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่พึงประสงค์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวมไว้แล้วโดยสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สมัครเข้าศึกษา ในช่วงการจัดโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ (72 พรรษา) ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,899 คน โดยจำแนกเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง จำนวน 643 คน และนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่ จำนวน 1,256 คน โดยทางสำนักทะเบียนและวัดผลได้ใช้แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นศึกษาความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กระบวนการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) มีรายละเอียดดังนี้

ประชากร

ประชากรของการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ไม่สำเร็จการศึกษาและสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 1,899 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางสำนักทะเบียนและวัดผลได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง และตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยง 0.84 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

ตอนที่ 2 แบบประเมินความต้องการจำเป็น มีลักษณะเป็นมาตรประเมินรวมค่า 5 ระดับ ที่ให้ผู้ตอบประเมินความต้องการจำเป็นของตนเองในลักษณะการตอบสนองคู่ (dual-response format)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้แล้วโดยสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ข้อมูลชุดนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่สมัครเข้าศึกษาในโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ (72 พรรษา) ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 โดยจำแนกเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง จำนวน 643 คน และนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่จำนวน 1,256 คน รวมจำนวนประชากรในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 1,899 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยกำหนดความแตกต่างระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น เรียงลำดับของผลต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ดัชนี $PNI_{modified}$ (สุวิมล ว่องวานิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548) ดังนี้

$$PNI_{modified} = (I-D/D)$$

โดย I (importance) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด

D (degree of success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดระดับค่าความคาดหวังมีค่าเท่ากับ 5 ในทุกข้อรายการ พิจารณาลำดับค่าความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) โดยกำหนดค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ที่มีค่า ตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป ถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดลำดับค่าความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้การเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย โดยดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูง (สุวิมล ว่องวานิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548; สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบเป็นนักศึกษาเพศชายและหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 49.13 และ ร้อยละ 50.87 ตามลำดับ) โดยส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่ (ร้อยละ 66.14) นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 36 - 40 ปี (ร้อยละ 19.17) และ 41 - 45 ปี (ร้อยละ 19.43) ใช้วุฒิการศึกษาปริญญาตรีในการสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง (ร้อยละ 57.96) และนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 41.71) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
(N = 1,899)

ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศของผู้สมัคร		
หญิง	933	49.13
ชาย	966	50.87
ประเภทของผู้สมัคร		
บัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	643	33.86
นักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษา	1,256	66.14

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ช่วงอายุ		
อายุ น้อยกว่า 21 ปี	19	1.00
อายุ 21-25 ปี	63	3.32
อายุ 26-30 ปี	242	12.74
อายุ 31-35 ปี	364	19.17
อายุ 36 - 40 ปี	369	19.43
อายุ 41 - 45 ปี	339	17.85
อายุ 46 - 50 ปี	233	12.27
อายุ 51 - 55 ปี	129	6.79
อายุ 56 - 60 ปี	78	4.11
อายุมากกว่า 60 ปี	63	3.32
วุฒิการศึกษาที่ใช้สมัคร		
ม.3 หรือเทียบเท่า	36	1.90
ม.6 ปวช. หรือเทียบเท่า	365	19.22
ประกาศนียบัตร	7	0.37
ประกาศนียบัตรที่ต่ำกว่าอนุปริญญา	11	0.58
ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค	2	0.11
อนุปริญญา	25	1.32
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	278	14.64
ปริญญาตรี	1,101	57.96
สูงกว่าปริญญาตรี	74	3.90
อาชีพ		
รับราชการ	792	41.71
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	53	2.79
พนักงานเอกชน	469	24.70
ธุรกิจส่วนตัว	135	7.11
รับจ้างทั่วไป	128	6.74
เกษตรกร	36	1.90
นักการเมือง	2	0.11
ไม่ระบุอาชีพ	284	14.96

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กรณีกลุ่มผู้ตอบเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง จำนวน 643 คน ด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ ในตารางที่ 2 พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.01 ถึง 0.53 เมื่อจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ด้วยการเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย โดยดัชนีที่มีค่ามากแปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูง และเร่งด่วนสมควรต้องได้รับการพัฒนา

กลุ่มผู้ตอบเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง มีความต้องการจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะให้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชปรับปรุงใน 4 เรื่อง เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การมีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำการเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจนสำเร็จการศึกษา (0.53) สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line Group) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook Group) (0.50) มีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาสในการสำเร็จการศึกษามากขึ้น (0.47) และการมีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ (0.44) ตามลำดับ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี กรณีกลุ่มผู้ตอบเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง (N = 643 คน)

การตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	ค่าเฉลี่ย ของสภาพ ที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ย ของสภาพ ที่เป็นจริง	PNI _{modified}	ลำดับ ความสำคัญ
1. มีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ	4.67	3.89	0.20	-
2. มีหลักสูตรที่ใช้ในการประกอบอาชีพได้	4.72	4.45	0.06	-
3. มีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาส ในการสำเร็จการศึกษามากขึ้น	4.57	3.11	0.47	3
4. เลือกรูปแบบการสอบได้ (สอบออนไลน์ หรือ สนามสอบ)	4.85	3.88	0.15	-
5. สามารถเรียนไปด้วยทำงานไปด้วยได้	5.00	4.95	0.01	-
6. ค่าเล่าเรียนถูกไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการ ดำรงชีวิต	4.80	3.93	0.22	-
7. มีความพร้อมในการเรียน เช่น จัดสรรเวลาเรียนได้ มีทุนทรัพย์ ไม่มีภาระอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการเรียน	4.95	3.96	0.25	-
8. มีระบบการรับสมัครนักศึกษาใหม่และลงทะเบียนเรียน ผ่านระบบออนไลน์ได้	4.97	4.00	0.24	-
9. มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) กระดานสนทนา โดยใช้ผ่าน โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ได้	4.81	3.62	0.33	-
10. มีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำ การเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจน สำเร็จการศึกษา	5.00	3.27	0.53	1
11. มีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่ง เอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ	5.00	3.47	0.44	4
12. มีการจัดการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิง (e-learning)	4.74	3.97	0.19	-

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง	PNI _{modified}	ลำดับความสำคัญ
13. มีสอนเสริมทางไกลผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live), ไมโครซอฟต์ทีม (Microsoft Teams)	4.65	4.11	0.13	-
14. สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line Group) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook Group)	4.80	3.21	0.50	2
15. มีการจัดตั้งกลุ่ม/ชุมชน (Community) ในสังคมออนไลน์ (Social Media) สำหรับนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา	4.60	4.23	0.08	-

หมายเหตุ: ดัชนี PNI_{modified} ที่มีค่าต่ำกว่า 0.3 จะไม่นำมาจัดลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กรณีกลุ่มผู้ตอบเป็นนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่ จำนวน 1,256 คน ด้วยดัชนี PNI_{modified} ในตารางที่ 3 พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.01 ถึง 0.59 เมื่อจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช โดยการเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย โดยดัชนีที่มีค่ามากแปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูงและเร่งด่วนสมควรต้องได้รับการพัฒนา

กลุ่มผู้ตอบเป็นนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่ มีความต้องการจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะให้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชปรับปรุงใน 7 เรื่อง เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ มีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำการเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจนสำเร็จการศึกษา (0.59) มีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ (0.55) มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook), ไลน์ (Line), กระดานสนทนา โดยใช้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ได้ (0.47) ค่าเล่าเรียนถูกไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต (0.46) สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line Group) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook Group) (0.43) และมีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ (0.39) และมีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาสในการสำเร็จการศึกษามากขึ้น (0.30) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี กรณีกลุ่มผู้ตอบเป็นนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
แต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่จำนวน (N = 1,256 คน)

การตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ค่าเฉลี่ย ของสภาพ ที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ย ของสภาพ ที่เป็นจริง	PNI _{modified}	ลำดับ ความสำคัญ
1. มีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ	4.77	3.41	0.39	6
2. มีหลักสูตรที่ใช้ในการประกอบอาชีพได้	4.78	4.17	0.14	-
3. มีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาส ในการสำเร็จการศึกษามากขึ้น	5.00	3.86	0.30	7
4. เลือกรูปแบบการสอบได้ (สอบออนไลน์ หรือ สนามสอบ)	4.68	3.97	0.18	-
5. สามารถเรียนไปด้วยทำงานไปด้วยได้	5.00	4.83	0.03	-
6. ค่าเล่าเรียนถูกไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการ ดำรงชีวิต	4.65	3.19	0.46	4
7. มีความพร้อมในการเรียน เช่น จัดสรรเวลาเรียนได้ มีทุนทรัพย์ ไม่มีภาระอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา	4.16	3.98	0.05	-
8. มีระบบการรับสมัครนักศึกษาใหม่และลงทะเบียนเรียน ผ่านระบบออนไลน์ได้	4.91	4.15	0.18	-
9. มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) กระดานสนทนา โดยใช้ผ่าน โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ได้	4.50	3.07	0.47	3
10. มีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำ การเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจน สำเร็จการศึกษา	5.00	3.14	0.59	1
11. มีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่ง เอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ	5.00	3.22	0.55	2
12. มีการจัดการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิง (e-learning)	4.70	3.88	0.21	-
13. มีสอนเสริมทางไกลผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live), ไมโครซอฟต์ทีม (Microsoft Teams)	4.75	4.32	0.10	-
14. สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line Group) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook Group)	4.75	3.33	0.43	5
15. มีการจัดตั้งกลุ่ม/ชุมชน (Community) ในสังคม ออนไลน์ (Social Media) สำหรับนักศึกษาแต่ละ สาขาวิชา	4.80	4.36	0.10	-

หมายเหตุ: ดัชนี PNI_{modified} ที่มีค่าต่ำกว่า 0.3 จะไม่นำมาจัดลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในภาพรวม จำนวน 1,899 คน ด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวมมีค่าอยู่ระหว่าง 0.05 ถึง 0.61 เมื่อจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยการเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย โดยดัชนีที่มีค่ามากแปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูงและเร่งด่วนสมควรต้องได้รับการพัฒนา โดยมีความต้องการจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องปรับปรุงใน 7 เรื่อง คือ มีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำการเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจนสำเร็จการศึกษา (0.61) สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook) (0.58) มีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ (0.51) มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) กระดานสนทนา โดยใช้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ได้ (0.50) มีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาสในการสำเร็จการศึกษามากขึ้น (0.45) ค่าเล่าเรียนถูกไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต (0.44) และมีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ (0.40) ตามลำดับ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในภาพรวม (N = 1,899 คน)

การตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง	$PNI_{modified}$	ลำดับความสำคัญ
1. มีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ	4.65	3.31	0.40	7
2. มีหลักสูตรที่ใช้ในการประกอบอาชีพได้	4.80	4.21	0.14	-
3. มีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาสในการสำเร็จการศึกษามากขึ้น	4.64	3.21	0.45	5
4. เลือกรูปแบบการสอบได้ (สอบออนไลน์ หรือ สนามสอบ)	4.72	3.99	0.18	-
5. สามารถเรียนไปด้วยทำงานไปด้วยได้	5.00	4.85	0.03	-
6. ค่าเล่าเรียนถูกไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต	4.63	3.33	0.44	6
7. มีความพร้อมในการเรียน เช่น จัดสรรเวลาเรียนได้ มีทุนทรัพย์ ไม่มีภาระอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา	4.16	3.98	0.05	-
8. มีระบบการรับสมัครนักศึกษาใหม่และลงทะเบียนเรียนผ่านระบบออนไลน์ได้	4.91	4.15	0.18	-
9. มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) กระดานสนทนา โดยใช้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ได้	4.70	3.12	0.50	4
10. มีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำการเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจนสำเร็จการศึกษา	5.00	3.10	0.61	1

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง	PNI _{modified}	ลำดับความสำคัญ
11. มีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ	4.86	3.20	0.51	3
12. มีการจัดการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิง (e-learning)	4.72	3.74	0.26	-
13. มีสอนเสริมทางไกลผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live), ไมโครซอฟต์ทีม (Microsoft Teams)	4.70	4.42	0.06	-
14. สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line Group) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook Group)	5.00	3.16	0.58	2
15. มีการจัดตั้งกลุ่ม/ชุมชน (Community) ในสังคมออนไลน์ (Social Media) สำหรับนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา	4.76	4.38	0.08	-

หมายเหตุ: ค่าดัชนี PNI_{modified} ที่มีค่าต่ำกว่า 0.3 จะไม่นำมาจัดลำดับ

5. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่เป็นคำถามปลายเปิดสอบถามความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชอีกครั้งเพราะเหตุผลหลัก ๆ สองประการคือ ประการแรกคืออยากได้วุฒิการศึกษาเพิ่ม ประการที่สองคือยังศึกษาไม่สำเร็จตามหลักสูตรและหลุดออกไปจากระบบการศึกษาจึงประสงค์จะสมัครเข้ามาศึกษาใหม่เพราะต้องการศึกษาในระดับปริญญาตรีให้สำเร็จ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลอื่น ๆ ที่นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยเปิดรับสมัครทั้งในรูปแบบออนไลน์และการสมัครโดยการส่งเอกสารทางไปรษณีย์ ทำให้นักศึกษาเข้าถึงได้ง่าย มีความสะดวก รูปแบบการเรียนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นการเรียนทางไกลในรูปแบบออนไลน์ นักศึกษาสามารถเลือกเรียนได้ตามเวลาที่สะดวก มีการจัดทำกลุ่มไลน์ (Line Group) ของแต่ละสาขาวิชาทำให้นักศึกษาสามารถเข้ากลุ่มและทราบข่าวหรือความเคลื่อนไหวในทุกกิจกรรมของมหาวิทยาลัยได้ ทั้งนี้ นักศึกษาต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดทำระบบในการติดตามข้อมูลการลงทะเบียน การเลือกแผนการศึกษา การเลือกสนามสอบ ตลอดจนระบบการให้คำปรึกษาในการวางแผนการลงทะเบียนเรียน การตรวจสอบรายวิชาที่เรียนสำเร็จแล้ว ผลการเรียนรู้ และต้องการให้ทางมหาวิทยาลัยสร้างช่องทางในการติดต่อหรือให้ความช่วยเหลือนักศึกษาในหลากหลายช่องทาง เพื่อให้นักศึกษาขอคำแนะนำเรื่องการศึกษาได้อย่างสะดวก

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่สมัครเข้าศึกษาในโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ (72 พรรษา) ภาคต้นปีการศึกษา 2567 โดยจำแนกเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง จำนวน 643 คน และนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่จำนวน 1,256 คน รวมจำนวนประชากรในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 1,899 คน พบข้อมูลที่น่าสนใจว่า ขอรายการจำนวนหนึ่งได้คะแนนไม่เป็นไปตามเกณฑ์ความต้องการจำเป็นสะท้อนให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการในประเด็นดังกล่าวได้ดียิ่งแล้ว คือ มีการจัดการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิง (e-learning) มีระบบการรับสมัครนักศึกษาใหม่และลงทะเบียนเรียนผ่านระบบออนไลน์ มีหลักสูตรที่ใช้ในการประกอบอาชีพได้ มีการสอนเสริมทางไกลผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live) ไมโคร ซอฟต์แวร์ทีม (Microsoft Teams) มีการจัดตั้งกลุ่ม/ชุมชน (Community) ในสังคมออนไลน์ (Social Media) สำหรับนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกรูปแบบการสอบได้ (สอบออนไลน์หรือสนามสอบ) ปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาทำให้นักศึกษาที่เรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชสามารถเรียนควบคู่ไปกับการทำงานได้ในเวลาเดียวกัน ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นมีส่วนสำคัญที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง

2. เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา คือ ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ที่มีค่าตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป ถือว่าเป็นความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548; สุวิมล ว่องวานิช, 2562) พบว่า ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในทั้งสามรูปแบบมีลำดับความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกันอยู่ในบางประการ แต่ก็ มีประเด็นของความต้องการจำเป็นที่ปรากฏซ้ำกันและเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) มีระบบติดตาม ดูแล แะแจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำการเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจนสำเร็จการศึกษา 2) สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line Group) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook Group) 3) มีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ และ 4) มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) กระดานสนทนา โดยใช้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ได้ ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่าแม้ นักศึกษากลุ่มนี้จะเคยมีประสบการณ์กับระบบมหาวิทยาลัยมาก่อน แต่ยังคงต้องการความช่วยเหลือเชิงระบบอย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของอนงค์นาฏ พงษ์นิสาร (2563) ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ต้องการระบบสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในการศึกษา เช่น ต้องการช่องทางการสื่อสารผ่านไลน์ เฟซบุ๊ก และโทรศัพท์ ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่า มีช่องว่างของการสื่อสารระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของมหาวิทยาลัย เปิด การที่ผู้เรียนเรียกร้องให้มีช่องทางการติดต่อที่หลากหลายและทันสมัยขึ้น อาจตีความได้ว่าระบบเดิมยังไม่ตอบโจทย์เชิง ประสิทธิภาพจริงของผู้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจาริยา สุทธิพันธ์ สารภี สัมพันธ์ และกฤษฎา ชัยทิศ (2565) ที่กล่าวว่า การมีระบบที่เลี้ยงและการดูแลเชิงรุกสามารถลดอัตราการออกกลางคันได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มที่มี ประวัติปัญหาในการเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอริสสา เตหลิม (2563) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้เรียน สนใจในการเรียนและทำให้อยากเรียนมากขึ้น คือ ระบบการเรียนออนไลน์ ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ระบบที่ให้คำปรึกษาน้อง ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบสนับสนุนผู้เรียนแบบบูรณาการ

3. สำหรับความความต้องการจำเป็นที่เร่งด่วนที่มีความสำคัญในลำดับที่ 5-7 โดยลำดับที่ 5) การมีคะแนนเก็บและ แผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาสในการสำเร็จการศึกษามากขึ้น 6) ค่าเล่าเรียนถูกไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต และ 7) มีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ สะท้อนให้เห็นว่า ในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนในระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใหญ่ (Adult Learners) ที่กลับมาศึกษาในช่วงหลังจากออกไปประกอบอาชีพแล้วต้องการความยืดหยุ่นทั้งใน

แ่งเวลา เนื้อหา และค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มของการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Learning) (พีระศักดิ์ วงศ์อภิชาติ อภิญา ลัมสุวรรณ และศิริรัตน์ คเชนทร์พงษ์, 2567) นอกจากนี้ประเด็นความหลากหลายของหลักสูตร ความทันสมัยของหลักสูตร ตลอดจนค่าใช้จ่ายในหลักสูตรสอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยของสุกัญญา ทารส และทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2563) ที่อธิบายว่า สภาพคล่องด้านการเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียน ผู้เรียนบางคนเรียนไปทำงานไป อาจประสบปัญหาในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเรียนได้ ยิ่งผู้เรียนที่ไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากผู้ปกครองก็จะขาดความพร้อมในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของอริสสา เตหลิม (2563) ที่กล่าวว่า นิสิตที่มีอายุมากกว่า 19 ปี อาจจะมี ความรับผิดชอบต่องานหรือครอบครัว หรืออาจทำงานและเรียนไปพร้อมกัน ทำให้ไม่มีเวลาในการเรียน การกำหนด ค่าธรรมเนียมในการเรียนให้เหมาะสมจะเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาสนใจที่จะสมัครเรียน และหากมหาวิทยาลัยมีการปรับปรุง หลักสูตรให้ทันสมัย น่าสนใจ ตอบโจทย์ของการประกอบอาชีพในยุคปัจจุบัน ก็ยังเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาสมัครเรียนเพิ่มขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเจนวิทย์ วาริบ่อ ศรีณย์ ภิบาลชนม์ และเสกสรรค์ ทองคำบรรจง (2563) ที่อธิบายว่า ความยุ่งยาก ทางวิชาการเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อการการลาออกกลางคันและการคงอยู่ของนิสิตระดับปริญญาตรี หากหลักสูตรที่เรียนมี กิจกรรมในการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีรูปแบบของกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และมีคะแนนเก็บจากการทำกิจกรรม มาประกอบการตัดสินผลการเรียนจะช่วยให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจและคงอยู่ในระบบการศึกษาได้ตามระยะเวลาของหลักสูตร ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของนักศึกษาที่ต้องการเห็นการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบโจทย์ชีวิตจริงและการทำงาน มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงระบบสนับสนุนการกลับเข้าสู่ระบบ การศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการออกแบบระบบติดตาม แจ้งเตือน และให้คำปรึกษาแบบองค์รวม การเสริมช่องทางการติดต่อสื่อสารออนไลน์ และการปรับปรุงแผนการเรียนที่สอดคล้องกับ ลักษณะผู้เรียนที่ต้องทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย นอกจากนี้ยังสามารถเป็นข้อมูลตั้งต้นสำหรับการวางแผนกลยุทธ์เพื่อดึงดูด ศิษย์เก่าและผู้ที่เคยศึกษาแต่ยังไม่จบให้กลับมาศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. หากพิจารณาลำดับความต้องการจำเป็นในภาพรวม ($N = 1,899$) เปรียบเทียบการวิเคราะห์แยกตามกลุ่มของ ผู้ตอบสองกลุ่ม จะพบว่ามีความแตกต่างบางประการ โดยเฉพาะในหัวข้อที่มีค่า $PNI_{modified}$ ใกล้เคียงกัน เช่น สาขาวิชาให้ คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ และมีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ ซึ่งผลการวิเคราะห์ในภาพรวมจะปรากฏความ ต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับต้น ๆ แต่ในการวิเคราะห์แยกตามกลุ่มของผู้ตอบสองกลุ่มกลับอยู่ในลำดับรองลงมา ความแตกต่าง ดังกล่าวเป็นผลจากการคำนวณค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average) โดยกลุ่มนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรี กับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่ ($N = 1,256$) มีอิทธิพลมากกว่ากลุ่ม ผู้ตอบเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราชอีกครั้ง ($N = 643$) ทำให้ค่าความต้องการในบางประเด็นโน้มลำดับของภาพรวมไปทางกลุ่มใหญ่ การตีความลำดับ ในภาพรวมจึงควรทำอย่างระมัดระวัง และควรนำผลการวิเคราะห์ของแต่ละกลุ่มมาพิจารณาร่วมกันเพื่อให้เข้าใจบริบทเฉพาะ ของผู้เรียน และสามารถออกแบบบริการที่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของแต่ละกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการนำข้อมูลทุติยภูมิที่ทางสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ดำเนินการเก็บรวบรวมไว้โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือนักศึกษาเก่าที่มาสมัครเรียนอีกครั้งกับทางมหาวิทยาลัย ดังนั้นข้อมูลที่ได้รับจะมาจากประสบการณ์ของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วและนักศึกษาที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแต่ประสงค์จะศึกษาต่อ นักศึกษาเหล่านี้ล้วนมีประสบการณ์ในการศึกษามาก่อน จึงสามารถให้ข้อมูลได้ว่ามีเรื่องใดที่มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงหรือพัฒนาอย่างเร่งด่วนเพื่อให้ตอบโจทย์กับผู้เรียนที่สมัครเรียนกับมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ อาจพิจารณาเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย เช่น ผู้สมัครหน้าใหม่ ผู้เรียนที่ลาออกและไม่สมัครเข้าศึกษาต่อ เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดที่เป็นปัญหาหรือไม่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ทางมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษามีข้อมูลที่หลากหลายในการนำมาวางแผนปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนหรือระบบสนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนต่อไป

2. จากข้อจำกัดของการใช้ข้อมูลทุติยภูมิในครั้งนี้ การวิจัยในอนาคตควรขยายขอบเขตไปยังกลุ่มนักศึกษาที่ไม่ได้กลับมาสมัครเรียน เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่กลับมา กับกลุ่มที่ไม่กลับมา อันจะช่วยให้สามารถระบุปัจจัยที่เป็นอุปสรรคได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังควรใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติมผ่านการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่อธิบายเหตุผลเบื้องหลังการตัดสินใจได้อย่างครอบคลุมยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทุนวิจัยสร้างองค์ความรู้ (15,000 บาท) ประจำปี 2568 ประเภทบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2568). *เปลี่ยนเพื่อเปิด: การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทุกช่วงวัย*. <https://www.oer.dlf.go.th>
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2567). “พาน้องกลับมาเรียน” เด็กหลุดจากระบบการศึกษาเกิน 1 ล้านคน. <https://www.facebook.com/moe360/>
- จาริยา สุทธิพนธ์, สารทิ สัมพันธ์, และ กฤษฎา ชัยทิศ. (2565). การพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมการตัดสินใจเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียน. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 45(2), 14-29.
- เจนวิทย์ วาริบ่อ, ศรัณย์ ภิบาลชนม์, และ เสกสรรค์ ทองคำบรรจง. (2563). ปรากฏการณ์การลาออกกลางคันและการคงอยู่ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 17(78), 20-23.
- นิคม ทิพย์การเงิน. (2559). การศึกษาปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยเปิด. *วารสารวิจัยและพัฒนา มสธ.*, 31(3), 75-88.
- พเยาว์ ดีใจ, อรุณี คุ่มภัย, และ ศิริพร พรหมมาศ. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเปิด. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 15(1), 45-58.
- พีระศักดิ์ วงศ์อภิชาติ, อภิญา ลิ้มสุวรรณ, และ ศิริรัตน์ คชนทร์พงษ์. (2567). การศึกษาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มสำนักวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. *Trends of Humanities and Social Sciences Research*, 12(2), 172-180.
- ภาคภูมิ อีร์สันติกุล, พัชรี รัตนประภา, และ ชัยวัฒน์ ศิริอำไพ. (2565). ระบบให้คำปรึกษาออนไลน์และการลดอัตราการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัย. *วารสารนวัตกรรมการศึกษา*, 27(2), 33-48.

- สุกัญญา ทารส และ ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2563). ปัจจัยจำแนกการออกกลางคันของนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 26(1), 273-287.
- สุวิมล ว่องวานิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยและพัฒนาตามแนวคิดใหม่*. พีเอ็นบีค.
- อนงค์นาฏ พงษ์สาร. (2563). ปัจจัยจำแนกการออกกลางคันของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 14(1), 101-113.
- อริสหา เตหลิม. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเรียนต่อระดับอุดมศึกษา: กรณีศึกษานักศึกษากลับเข้าระบบการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 18(1), 121-135.
- Chumkaew, S. (2023). The development of chatbot provided registration information services for students in distance learning. *ABAC Journal*, 43(4), 97-112.
- Witkin, B. R., & Altschuld, J. W. (1995). *Planning and conducting needs assessments: A practical guide*. Sage Publications.